

مبانی علم اقتصاد

اقتصاد خرد و اقتصاد کلان

راهنمای کامل اقتصاد برای دانشجویان مدیریت بازرگانی، حسابداری و حقوق

تألیف:

دکتر علی رضا مرادی

استادیار گروه علوم اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

انتشارات نور علم

۱۴۰۱

سروشانه	۱۳۵۳:	مرادی، علی‌رضا،
عنوان		: مبانی علم اقتصاد: اقتصاد خرد و اقتصاد کلان، راهنمای کامل اقتصاد برای دانشجویان مدیریت بازرگانی، حسابداری و حقوق/ تألیف: علی‌رضا مرادی
مشخصات نشر	۱۴۰۱:	: تهران: نشر نور علم،
مشخصات ظاهری	۳۲۶ ص	
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۵۳۰-۸	
عنوان انگلیسی		: اقتصاد- راهنمای آموزشی (عالی)
Basic Economics: Microeconomics & Macroeconomics	:	
A Complete Guide to Economics for Students of Business Administration, Accounting & Law	:	
Economics – Study and teaching (Higher) :		موضوع
: اقتصاد- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)		
Economics – Examinations, questions, etc. (Higher) :		
HG ۲۲۲/۳:		رده‌بندی کنگره
۳۳۲/۴:		رده‌بندی دیوبی

انتشارات نور علم:

تهران، انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۲۸۰، تلفن: ۰۵۸۸۰ و ۶۶۴۰۵۸۲۱ و ۶۶۹۵۷۰۲۱

فروشگاه: خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۲۹۰ کتابخانه نور علم - ۰۹۱۲۲۰۷۹۸۴۹ - ۶۶۱۷۴۹۱۰

پخش: قلم سینا، انقلاب، ۱۲ فروردین، ساختمان ۲۸۶ تلفن ۰۶۶۹۵۷۱ و ۰۶۶۹۵۷۱۱

انتشارات نور علم

عنوان کتاب: مبانی علم اقتصاد: اقتصاد خرد و اقتصاد کلان

تألیف: دکتر علی‌رضا مرادی

طرح روی جلد: میلاد فروزش

ناشر: نور علم

تاریخ و نوبت چاپ: ۱۴۰۱ - اول

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۷۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۵۳۰-۸

چاپ و صحافی: الغدیر

پیش‌گفتار

مقدمه

در حال حاضر بسیاری از دانشجویان رشته‌های مدیریت بازرگانی، حسابداری و حقوق در دوره‌های آموزش عالی، ملزم به گذراندن مبانی علم اقتصاد هستند. در تیجه دانشجویان ممکن است مطالبی را در مدت یک‌تترم بگذرانند و دیگر هیچ وقت به ادامه‌ی این مباحث نپردازنند. این کتاب به نیازهای دانشجویانی پاسخ می‌دهد که درس‌های مقدماتی را اخذ کرده و خواهان درک مقدمات و اصول علم اقتصاد و کاربردهای عملی آن در دنیای تجارت هستند. این کتاب در انتخاب موضوعات مربوطه تا حد زیادی گزینشی عمل کرده است تا بتواند بیشترین سرفصل‌های درسی دانشجویان سال اولی را پوشش دهد، به همین منظور این کتاب اهداف ذیل را مدنظر قرار داده است:

- ارائه‌ی فهم کلی از مطالب موضوع اصلی در علم اقتصاد.
- ارائه‌ی این امر که در هر موضوع بین نظریه با دنیای واقعی تجارت چه ارتباطی وجود دارد، همچنین ارائه‌ی مسائل موجود در دنیای کسب و کار بر اساس نظریه اقتصادی.
- ارائه‌ی خلاصه‌ی مطالب اصلی هر درس.
- ارائه‌ی فهرست مأخذ مطالعات تکمیلی که به دانشجویان اجازه می‌دهد مطالعات آنی خود را مطابق با سطح هر درس ادامه دهند.
- ارائه‌ی مسائل عملی در پایان هر موضوع.

کتاب شامل ۲ بخش «اقتصاد خرد» و «اقتصاد کلان» است که بخش نخست آن شامل هشت فصل و بخش دوم آن در برگیرنده هفت فصل است. در این کتاب سعی شده تا به صورت مفهومی مطالب بسیار مهم و با اجتناب از ریاضیات پیچیده به خواننده تغهیم شود. این کتاب را می‌توان برای درس «مبانی علم اقتصاد»

در رشته‌های مدیریت بازرگانی، حسابداری، حقوق و سایر رشته‌هایی که یک درس را در مبانی علم اقتصاد دارند، معرفی کرد.

گرچه سعی شده است که در کتاب حاضر به اصول، نظریه‌ها و مباحث اقتصادی با دقیقت اشاره شود ولی این کتاب هم نمی‌تواند خالی از نقص باشد، لذا این جانب با پذیرش نقایص احتمالی از اساتید و دانشجویانی که پس از مطالعه‌ی کتاب نقایص را گوشتزد می‌کنند، کمال تشرک را دارم تا این نقایص را در چاپ‌های بعدی مرتفع سازم.

انتشار کتاب حاضر مرهون زحمات استاد عزیزم جناب آقای دکتر نادر مهرگان و همکارانشان در انتشارات نور علم است که در همینجا به مصداق عبارت معروف «من لم يشكِر الخالق لم يشكِر المخلوق» از زحمات ایشان کمال قدردانی را دارم. در انتها بر خود لازم می‌دانم که از همسر و فرزندانم تشرک کنم که با صبر و بردازی آنان زمینه‌ی تهیه‌ی این اثر فراهم آمد.

دکتر علی‌رضا مرادی

استادیار گروه علوم اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

کرمانشاه، ایران - ۱۴۰۱

فهرست مطالب

۷

پیشگفتار

۲۳

بخش اول: اقتصاد خرد

۲۵

فصل ۱ مقدمه‌ای بر علم اقتصاد

۲۵

مقدمه‌ای بر علم اقتصاد

۲۶

۱.۱. نظام‌های مختلف اقتصادی

۲۰

۲.۱. مقایسه نظام‌های اقتصادی کشورها

۲۲

۳.۱. اقتصاد خرد و کلان

۲۳

۴.۱. اقتصادی اثباتی و هنجاری

۲۴

۵.۱. نمایش نموداری در اقتصاد

۲۵

۶.۱. هزینه‌ی فرصت

۲۹

۷.۱. خلاصه

۳۹

خودآزمایی

۴۰

نظیریه‌ی مصرف‌کننده

۴۱

فصل ۲ تقاضا، عرضه و بازار

۴۱

تقاضا، عرضه و بازار

۴۲

۱.۲. مقدمه

۴۲

۴.۲. نظریه‌ی تقاضا

۴۵

۳.۲. نمایش نموداری تقاضا

۴۹

۴.۲. نظریه عرضه

۵۲	۵.۲. نمایش نموداری عرضه . . . . .
۵۶	۶.۲. بازار: محل ملاقات خریداران و فروشنده‌گان . . . . .
۵۶	۷.۲. تعادل بازار . . . . .
۵۸	۸.۲. تغییرات در وضعیت تقاضا یا عرضه . . . . .
۶۰	۹.۲. خلاصه . . . . .
۶۰	خودآزمایی . . . . .

فصل ۳ نظریه‌ی مصرف‌کننده

۶۳	نظریه‌ی مصرف‌کننده
۶۳	۱.۳. مقدمه . . . . .
۶۴	۲.۳. رهیافت‌های ترتیبی و شمارشی . . . . .
۶۵	۲.۴. نظریه‌ی مطلوبیت نهایی . . . . .
۶۷	۴.۳. تعادل مصرف‌کننده (اصل برابری مقادیر نهایی) . . . . .
۶۹	۵.۳. تحلیل منحنی پیش‌گویی . . . . .
۷۸	۶.۳. خلاصه . . . . .
۷۸	خودآزمایی . . . . .

پیوست فصل سوم *

فصل ۴ کشش

۸۳	کشش
۸۳	۱.۴. مقدمه . . . . .
۸۴	۲.۴. تعریف کشش . . . . .
۸۴	۳.۴. کشش قیمتی تقاضا . . . . .
۹۲	۴.۴. کشش درآمدی تقاضا . . . . .
۹۲	۵.۴. محاسبه‌ی کشش درآمدی . . . . .
۹۶	۶.۴. کشش متقاطع تقاضا . . . . .
۹۷	۷.۴. خلاصه . . . . .
۹۸	خودآزمایی . . . . .

فصل ۵ تولید و هزینه

۱۰۱	تولید و هزینه
۱۰۱	۱.۵. مقدمه . . . . .
۱۰۲	

۱۰۲	.....	۲.۵
۱۰۳	.....	۳.۵
۱۰۹	.....	۴.۵
۱۱۰	.....	۵.۵
۱۱۶	.....	۶.۵
۱۱۹	.....	۷.۵
۱۱۹	.....	خودآزمایی

---

۱۲۳ نظریه بنگاه: مبانی فصل ۶

۱۲۳	.....	نظریه بنگاه: مبانی
۱۲۳	.....	۱.۶
۱۲۷	.....	۲.۶
۱۲۸	.....	۳.۶
۱۲۹	.....	۴.۶

---

۱۲۱ نظریه بنگاه: رقابت کامل و انحصار محض فصل ۷

۱۲۱	.....	نظریه بنگاه: رقابت کامل و انحصار محض
۱۲۲	.....	۱.۷
۱۲۲	.....	۲.۷
۱۲۲	.....	۳.۷
۱۴۱	.....	۴.۷
۱۴۶	.....	۵.۷
۱۴۷	.....	۶.۷
۱۵۱	.....	۷.۷
۱۵۴	.....	۸.۷
۱۰۰	.....	خودآزمایی

---

۱۰۹ نظریه بنگاه: رقابت و انحصار غیرکامل فصل ۸

۱۰۹	.....	نظریه بنگاه: رقابت و انحصار غیرکامل
۱۰۹	.....	۱.۸
۱۰۹	.....	۲.۸
۱۶۰	.....	۳.۸
۱۶۲	.....	۴.۸